Inflexiuni biblice în lirica interbelică. *Cântecele pescarului Seled* de Alexandru Leontescu

Amalia DRĂGULĂNESCU

*The interwar writing **Seled / The Songs of Seled, the Fisherman** is represented by the paradigm of wisdom to live and understand love, from Cântarea Cântărilor / The Song of Songs and Persian authors, changed into lyrics by the fisherman-poet, he himself a symbol of the creator. Using the pretext of assigning this poem full of pathos to an Aramaic old man, translated by someone in Jerusalem, the writer outlines in two lyrical sequences (Miriam sau iubirea trupului/ Miriam, or the Love of the Body and Gomera sau iubirea sufletului/ Gomera, or the Love of the Soul) the initiation story of a young man in love, who does not reach the conciliation between mind and heart. However, the obsession of the unfulfilled love still remains, oscillating between amor concupiscentiae and am r, suffering for a long time in the Communist prisons, together with N. Steinhardt, finds the compensatory solution of writing love lyrics of a great sensibility. The primary source of inspiration of the macro-poem Cântecele pescarului or benevolentiae, is also present in Alexandru Leontescu's other writings. Hence, we analyze in what way some lyrical influences not only from The Song of Songs, but also from other representative universal lyrical works are to be found in this poem.*

Keywords: Biblical intertextuality, Interwar Romanian literature, Alexandru Leontescu.

Alexandru Leontescu, acest scriitor interbelic, care a suferit vreme îndelungată în închisorile comuniste, alături de Nicolae Steinhardt şi alţii, a găsit o soluţie compensatorie la suferinţă, aceea de a scrie versuri de dragoste de o mare sensibilitate. Asupra vieţii sale, mai precis asupra cîtorva date biografice, planează încă misterul, aşa cum, din poemele sale, se desprinde o atmosferă de taină.

Dintr-o *fişă matricolă penală*, de la penitenciarul Jilava, aflăm că a fost întemniţat la data de 17 decembrie 1958; la ,,durata şi felul pedepsei" este trecut ,,20 de ani de temniţă grea" (1958 – 1978). A fost închis pentru ,,uneltire", dar şi pentru că părinţii săi, Natalia şi Alexandru Leontescu, erau consideraţi *chiaburi*.

Deşi a fost graţiat în anul 1964, el este practic absent din viaţa literară, ca mulţi alţi foşti deţinuţi politici, ceea ce explică puţinătatea referinţelor critice (pînă în 1990). Scriitorul, născut la 19 februarie 1896, în comuna Vlăsineşti, judeţul Botoşani (fostul raion Dorohoi), este originar, într-adevăr, dintr-o veche familie răzeşească din Dersca. O străbunică pe linie maternă se înrudea cu Neculce,

BDD-A3953 © 2014 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:55:57 UTC)

cronicarul, iar mama însăşi era nepoata unor cărturari de seamă ca Filaret Scriban, rectorul Universităţii ieşene la 1861, şi Neofit Scriban, preşedintele unioniştilor din capitala Moldovei. Avînd astfel de „însemne" literare şi intelectuale, Alexandru Leontescu a fost atras de viaţa literară încă de pe cînd era elev al Liceului „A. T. Laurian" din Botoşani. În acea vreme a cules şi folclor, snoave, cimilituri şi cîntece populare, fragmente pe care le publică în revista „Ion Creangă" din Bîrlad, revistă condusă de renumitul folclorist Tudor Pamfile.

Debutul său literar a avut loc în săptămînalul craiovean „Drum drept", editat de Nicolae Iorga, unde a publicat, în 1915, două nuvele, *Vanuşa* şi *Boarul Baltă*, precum şi cîteva poezii în „Tribuna" lui Onisifor Ghibu şi I.U.Soricu, cînd a fost mobilizat şi trimis pe frontul din Moldova. Comandant de pluton, Alexandru Leontescu a fost rănit în luptele de pe Măgura Caşinului. Multe din paginile volumului său de nuvele *Valetul de pică* descriu aceste experienţe de război, *motto*-ul volumului fiind următorul: „Amintirile de război nu se uită. Au rădăcinile udate în sînge şi de aceea nu au moarte". În preajma declanşării celui de-al doilea război mondial, ajunge prim-redactor al cotidianului „Seara" din Bucureşti (1943). Publicaţiile interbelice l-au avut destul de frecvent printre colaboratori, unde a contribuit cu proză scurtă, versuri originale, eseuri, recenzii, foiletoane de înaltă ţinută (eseistică), semnînd astfel în peste douăzeci şi cinci de ziare şi reviste literare - „Ramuri", „Cuvîntul", „Facla", „Viaţa literară", „Azi", „Dimineaţa", „Pagini basarabene", „Timpul", „Relief dunărean", „Universul literar", „Gîndul nostru", „Convorbiri literare", „Cuvîntul liber", „Viaţa românească", „Gazeta literară", „România literară", „Tinereţea", „Ţara noasră", „Luceafărul", „Ordinea", „Steaua", „Clipa", „Familia", „Tribuna" ş.a.

Însuşi Lucian Blaga i-a apreciat elogios, în 1937, eseul *La porţile Răsăritului*, fragment dintr-un studiu mai extins de filosofie a culturii, în care, consecvent afinităţilor sale pentru dimensiunea *orientală*, în sensul larg al cuvîntului, Al. Leontescu face analiza scrierilor lui Liviu Rebreanu, Gib Mihăescu şi Lucian Blaga, considerîndu-le reprezentative în acest sens. Conform opiniilor prezentate, specificul naţional în literatură este unul *răsăritean – latin ortodox*, ceea ce înseamnă o anumită detaşare de spiritul occidental, cerebral şi neurastenizat, şi o mai mare apropiere de celălalt versant, într-un fel dostoievskian, al unei literaturi plasate sub semnul *anistoricului*. Aducînd argumente pătrunzătoare din opera lui Rudolf Steiner, Henri Massis, Giovanni Papini, Nikolai Berdiaev, eseistul crede că trăsăturile caracteristice prozei lui L. Rebreanu sînt, în acelaşi timp, *obiectivitatea* şi *instinctualul*, iar în cazul poemelor blagiene, găseşte formula *miracolului răsăritean*, ca modalitate de exprimare predilectă. Cît despre romanele lui Gib Mihăescu, supranumit „profet al cărnei", Al. Leontescu imprimă o notă discordantă faţă de alţi exegeţi, deoarece subliniază că, la acest autor, influenţa „rusească" este minimă, şi că de fapt prozele sale sînt supuse unui tip de creaţie intuitiv-organic, mai degrabă decît logic-naturalist. Cu alte cuvinte, se afirmă că subconştientul nu reprezintă un *haos*, un subsol din care îşi trage uneori sevele literatura, ci mai ales un *micro-cosmos*, în care se află germenii unei scrieri de calitate. Prin urmare,

BDD-A3953 © 2014 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:55:57 UTC)

cosmosul subconștient semnifică sursa primordială a literaturii autorului *Rusoaicei*, sursa literaturii prin excelență. (*La porțile Răsăritului*. *În memoria lui Gib Mihăescu*, ,,Pagini basarabene", 1936, nr. 9, p. 3).

Acest *cosmos subconștient* îl caracterizează, de altfel, chiar pe creatorul *Cîntecelor pescarului Seled*, Alexandru Leontescu, pe care l-au apreciat critici precum Vladimir Streinu, Zaharia Stancu, Șerban Cioculescu. Se pare că exageratele sale scrupule artistice, precum și ocultarea istorică dată de perioada concentrațională în care s-a aflat, și despre care am amintit, l-au împiedicat să-și adune scrierile la timp, de prin periodicele în care se găseau (aflîndu-se astfel în situația prietenului său Ion Vinea, care și-a strîns versurile în volum, *Ora fîntînilor*, în preajma vîrstei de șaptezeci de ani).

Unele dintre poemele și baladele orientale numite *Cîntecele pescarului Seled*, la care ne referim, în principal, fuseseră publicate anterior în revistele literare ale vremii (la fel și poemele *Sonata lunii*, *Sephora*, *Căderea regelui Ahaàv* etc.). Explicația care precedă *cîntecele* propriu-zise este, de fapt, o descifrare lirică și un subterfugiu artistic:

- ,,Am tălmăcit din vechea limbă arameică – nu singur – cîntecele pescarului Seled, scrise în cetatea Sionului, pe vremea înțeleptului rege Solomon, cel care a umplut de miresme *Cîntarea Cîntărilor*.

Mă aflam la Ierusalim. Eram hotărît să văd Zidul Plîngerii, tot ce a mai rămas din fostul lăcaș reclădit de Zorobabel, căci pe locul faimoasei clădiri nu se mai afla decît monumentala moschee a lui Omar. În drum, m-am abătut pe la un anticar. Aici am dat peste un bătrîn cu barbă albă, potrivit de statură, cu o tichie neagră în cap. Știa românește (...) A scos o cutie în formă de sarcofag, lucrată din aramă, înverzită de vreme.

-Acest mic sarcofag, îmi spuse el, are o vechime de aproape trei mii de ani. În el se află niște suluri făcute din piele de vițel, pe care sînt scrise versete în arameica veche de către un tînăr pescar pe care-l cheamă Seled. Sînt foarte frumoase. Le vînd cu sarcofag cu tot. Și nu costă scump.

-De unde știi că sînt frumoase ? l-am întrebat. Știi arameica veche ?

-Știu, dar nu prea bine. Am însă un prieten care știe foarte bine. El s-ar încumeta să traducă versetele în românește, ca să poată fi scrise pe hîrtie... Am privit atent micul sarcofag, care era măiestrit lucrat și purta patina vremii, a cîtorva milenii. Am desfăcut sulurile din piele de vițel și le-am admirat. Se păstrau foarte bine. La fel de bine se păstrau și literele scrisului.

-Sînt întregi și sulurile și literele – spuse bătrînul – căci au stat închise în acest sarcofag, ca niște mumii egiptiene. Sarcofagul a fost descoperit într-o grădină, îngropat la adîncime de un metru, în urmă cu vreo cincizeci de ani. Cînd veți cunoaște cele scrise, veți afla și povestea sarcofagului, și povestea versetelor.

Am spus că le cumpăr, sarcofagul și sulurile, dacă nu sînt prea scumpe și dacă mă recomandă tălmăcitorului. Nefiind prea scumpe, le-am cumpărat și, cu recomandația anticarului, m-am dus la bătrînul Aminadav, căci așa îl chema (...). I-am dat recomandația de la anticar.

BDD-A3953 © 2014 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:55:57 UTC)

Mi-a tălmăcit cîntecele pescarului Seled pînă către seară şi eu le-am scris pe hîrtie aşa cum mi le-a dictat el. Sînt simple, naive uneori, iar comparaţiile, metaforele şi alegoriile poartă pecetea timpului foarte îndepărtat în care au fost scrise. Sentimentale şi romantice, ele au ceva din stilul *Cîntării Cîntărilor*. Şi-apoi, nu trebuie să se uite că sînt scrise de un biet pescar.

Soarele cobora spre asfinţit, cînd m-am despărţit de bătrînul Aminadav. Pentru osteneala lui n-a vrut să primească nicio plată. S-a sculat în picioare şi m-a petrecut pînă la portiţă. Cînd mi-a întins mîna, mi-a spus:

-Dacă le vei tipări cîndva, să nu uiţi să pomeneşti şi numele meu. Aceasta să fie plata pentru osteneala mea.

M-am ţinut de cuvînt.

În primăvara anului 1925, în luna aprilie, timp de două săptămîni, am şlefuit cîntecele pescarului seled după tălmăcirea făcută, în vis, de bătrînul Aminadav" (fragment din „prefaţa" la *Cîntecele pescarului Seled*, apărute în 1972).

Aceste interesante elemente de paratext predispun, încă de la început, către o meditaţie asemănătoare celei din *Cîntarea Cîntărilor*, în sensul că, probabil, nu se va şti niciodată care este doza de verosimil, cîtă autenticitate există în poemul biblic şi, de asemenea, în cel interbelic, însă tocmai aici stă măsura artisticităţii. În *Prefaţa* la *Cîntecele pescarului Seled*, la pagina 8, Şerban Cioculescu afirmă – „Poemele lui Seled sînt o replică în stil antic a *Cîntării Cîntărilor*, acelaşi văl somptuos al versului liber, încărcat de miresmele mirodeniilor şi florilor rare ale Orientului apropiat, ele ne acoperă şi ne descoperă, rînd pe rînd, oamenii împătimiţi de absolut, neliniştiţi, aprinşi pînă la mistuire de vîlvătăile dragostei. Limbajul voit simplu al lui Seled este acela al esenţelor, al sentimentelor şi gîndurilor fundamentale. Încărcătura lui poetică se transpune în mileniul legendelor biblice, cu aroma lor îmbătătoare".

Desigur, nu vom realiza aici o paralelă directă între *Shir ha Shirim*, cum se numeşte în ebraică vechiul poem (sau *Canticum Canticorum*, în latină), şi versurile lui Alexandru Leontescu, subliniind însă că există o anumită *ambivalenţă a tiparelor artistice* invocate de către acest scriitor, în sensul că arhetipalul ia, la un moment dat, întorsătura *anarhetipalului*, adică a ceea ce se desprinde din original, se pulverizează, se decantează la rîndul său în mod original, şi primeşte amprenta specifică stilului leontescian. Cea mai importantă trăsătură deosebitoare a celor două scrieri este faptul că cea dintîi este mai încărcată, aparţine cu preponderenţă stilului baroc (de tip alexandrin), pe cînd „baladele" orientale menţionate, deşi sînt pătrunse de aceeaşi incandescenţă pasională, păstrează mai degrabă cadenţa metrului clasic.

După cum se ştie, interpretarea alegorică a *Cîntării Cîntărilor* din tradiţia iudaică şi din tradiţia creştină subliniază că acele cuvinte, care aparent dau seamă de iubirea dintre Mire şi Mireasă, îndrumă cititorul către sensurile tainice ale unirii dintre Iahve şi neamul său, pe de o parte (viziune caracteristică încă de pe vremea profeţilor Osea şi Isaia), şi, în acelaşi timp şi oarecum surprinzător, către legătura

BDD-A3953 © 2014 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:55:57 UTC)

dintre Hristos şi Biserică, pe de altă parte. În Zohar se afirmă că acest capitol al Bibliei ebraice, aflat poate nu întîmplător în ultima secţiune a acesteia, *Ketuvim*, este de fapt rezumatul întregii cărţi, întregii creaţii, deoarece poporul lui Israel este desemnat ca ,,logodnică", pînă cînd intră în Canaan, în pămîntul făgăduinţei, însă este numit ,,mireasă" din momentul cînd primeşte cu adevărat acest teritoriu sacru. Problema canonicităţii *Cîntării Cîntărilor* s-a pus la sinodul de la Jabneh, în jurul anului 90 d. Hr., hotîrîndu-se atunci că este canonică şi utilizarea ei ritualică, alături de *Cartea lui Ruth*, *Plîngerile lui Ieremia*, *Ecclesiastul* şi *Cartea Estherei*, alcătuind astfel cele cinci suluri citite la anumite sărbători, mai ales la ,,Pessah", Paştele iudaic. De altfel, rabinii nu permiteau citirea poemului în sinagogă decît celor trecuţi de o anumită vîrstă (se pare treizeci de ani), condiţie socotită necesară pentru înţelegerea corectă a sensului său.

Cîntarea cîntărilor, deşi se exprimă într-un limbaj prea îndrăzneţ, pentru gustul larg occidental, oferă un bun echilibru între extremele exceselor sezuale şi negarea ascetică a binelui esenţial al dragostei fizice.

De aici pornesc şi *Cîntecele pescarului Seled* care descriu, mai întîi de toate, o ,,dragoste trupească, povestea iniţierii erotice a unui tînăr cuminte, care n-a cunoscut femeia înaintea vîrstei de 22 de ani..." Iată primul poem elocvent din suita respectivă – *Noapte* - ,,Arome calde vin dinspre Galaàd,/ Ca o răsuflare fierbinte de femeie.../ Apele Iordanului au jocuri de sidef/ Şi singurătatea mă apasă pe suflet./ Şi nu se aude nimic/ Şi nu se vede nimeni.../ Somnul coboară nevăzut/ Şi s-anină de pleoapele mele./ Un şacal s-a auzit în pustiu/ Şi inima mea şi inima nopţii/ Au zvîcnit de spaimă./ Dar luna a zîmbit, departe,/ În semn de împăcare şi linişte,/ Deasupra munţilor Galaad.../ Somnul s-anină pe furiş, de genele mele,/ Ca peştele de undiţă...// Şi nu se aude nimic/ Şi nu se vede nimeni..."

Elemente anticipative, momente de suspans, analogii, reprezentări *in absentia*, în sfîrşit un echilibru armonios între *mysterium tremendum* şi *mysterium fascinans*, la nivel artistic, toate acestea îmbinate cu aspecte reale (Galaàd, numit şi ,,muntele mărturisirii", este un ţinut de la est de rîul Jordan, avînd în extremitatea sudică lacul Genizareth şi la nord, Marea Moartă), sînt cîteva coordonate ale poeticii lui Alexandru Leontescu, unele aparţinînd chiar paradigmelor biblice, preluate în mod creator.

Aceasta este atmosfera în care începe povestea de dragoste, şi fiecare poem îşi găseşte în mod firesc locul potrivit, precum mătăniile într-un şirag. În *parafraza* pe care ne-o oferă Radu Cîrneci la *Cîntarea cîntărilor*, ,,parafrază" în sensul larg al cuvîntului, adică replică sintetică dată tuturor traducerilor româneşti din acest poem, aşadar ,,metafrazelor" anterioare, cea dintîi secvenţă este *Lumina mea, adie-mă curînd*, în care glăsuieşte tot mirele - ,,De timp, aştept săruturile tale/ şi dezmierdări aştept, minunea mea,/ precum un călător pe aspră cale/ visează oaza însetat, să bea.// Un foc e-n mine, fără-asemănare,/ în sînge dănţuind şi-n duh ceresc:/ soseşte-mi dară, ploaie-alinătoare - / o, cîntecele-păsări te zoresc !// Se îmbrăţişează cerul cu pămîntul/ şi zarea se acoperă de gînd - / soseşte-mi iar cu zările şi vîntul,/ lumina mea, adie-mă curînd". În acest context, trebuie să

BDD-A3953 © 2014 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:55:57 UTC)

reamintim considerațiile lui R. Cîrneci de la paginile IX-XIII cu privire la sursa principală a inspirației sale, și anume reeditarea monumentalei *Biblii de la București* (numită și *Biblia lui Șerban Cantacuzino*) din care, „am avut, în sfîrșit, prilejul fast de-a citi *Cîntarea Cîntărilor* și în această *carte a cărților românești*. Ce bucurie a ochiului, ce sărbătoare a sufletului nostru! Fiindcă, ne-am convins că la *acea dată*, 1688 – scrisă cu semne roșii în calendarul ființei românești ! – limba noastră era deja o limbă de sine stătătoare, matură, cu o extraordinară forță de expresie a celor mai neașteptate stări de spirit. Ediția de față a acestei *parafraze* a fost revăzută, urmărind și aprofundînd textul cantacuzin, îmbogățindu-se în unele *cînturi* cu binecuvîntate miresme din acest miraculos op".

În seria de poeme ale lui Alexandru Leontescu asistăm, de asemenea, la o *simplicitate* absolută, la scuturarea de podoabe, de data aceasta în opoziție cu stilul *Cîntării Cîntărilor*, care totuși face deliciul întregului macro-poem, așa după cum putem afla în următoarele secțiuni – *Coșurile* - „Coșurile mele erau goale/ Și numai într-unul singur/ Am găsit o știucă mare, argintie./ Care se zbătea în închisoarea de lozii"; *Drahma* - „Cer de la tata o drahmă/ Și mă duc la neguțători/ Ca să cumpăr vase cu miere adusă din Egipt/ (...)/ Cine e mai dulce: mierea sau femeia ?..." Simbolistica la vedere, pînă la un punct, stilul aforistic sînt cîteva trăsături pe care le găsim în ambele creații. În versurile ulterioare, din *Necunoscutul* și *Culegătorul de rouă*, observăm din nou trimiteri culturale biblice (la *Ieremia* cap. 8, versetul 22), cu referire la *balsamul de Galaàd* - „Poți să-mi aduci roua dimineții/ Ce cade în zori, pe balsámii din Galaàd"; iar în *Culegătorul de rouă* - „Învață-mă să scriu și să citesc/ Și spune-mi pentru ce-ți trebuie rouă de Galaàd?// Elihoref mi-a răspuns: „Pentru o femeie!". Iubirea prin „contagiune" este un alt motiv al acestui poem extins, precum în *Taina* - „Elihoref iubește pe Tafat,/ Femeia lui Ben-Abinadab", iar în *Cărturarul*, în care se spune „Sînt pescar, culegător de rouă și cărturar", aflăm un triptic cvasi-metaforic, cele trei nume pentru „creator" în genere, care poate fi desigur și îndrăgostitul, cel ce își plăsmuiește propria creație, avînd drept conotații principale „căutarea", „inefabilul" și „învățătura" ori, în alți termeni, experiența existențială.

Iarăși, în secțiuni precum *Papirusul*, regăsim considerații aforistice - „Iubiți femeia și prețuiți iubirea,/ Dacă vreți să fiți înțelepți/ Și să biruiți moartea!..." // Și eu am douăzeci și două de primăveri/ Și nu știu ce e femeia/ Și nu știu ce e iubirea...". Senzualismul dus aproape de extrem este ilustrat astfel în poemul *Vinul* - „Într-o noapte, am rămas la Ierusalim/ Și am băut vin, într-o crîșmă,/ Cu Manahat, prietenul meu./ Un cîntăreț purta mîinile pe coarde,/ Și o femeie goală, în văluri străvezii/ Juca pe lespezi.// Vinul era aromat și dulce/ Și pe ochii mei se țeseau fire de păianjen. Era tîrziu, poate prea tîrziu.../ Melodia coardelor era tristă/ Și femeia dansa.../ Cu părul negru revărsat pe spate.../ Pulpele ei erau ca fildeșul/ Și sînii – rotunzi -/ Ca două piepturi de porumbel...// Vinul era aromat și dulce/ Și ochii mei aveau perdele de ceață.// Manahat a plecat, eu am rămas// Și în noaptea aceea am cunoscut femeia/.../ Era mai dulce ca mierea, mai îmbătătoare ca vinul..."; apoi, în *Femeia*: „La ea am dormit noaptea/ Și ea m-a trezit din beția

BDD-A3953 © 2014 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:55:57 UTC)

vinului/ Şi m-a îmbătat cu vinul voluptăţii". În această porţiune, anumite inflexiuni lirice, şi asemănarea cu tiparele iniţiale devin evidente - „Sărută-mă cu sărutările gurii tale, că sărutările tale sînt mai bune ca vinul", grăieşte mireasa, Sulamita, către mirele ei; şi mai departe: „Miresmele tale sînt balsam mirositor, mir vărsat este numele tău; de aceea fecioarele te iubesc!", în primele versete din *Asma Asmaton*, cum se mai numeşte *Cîntarea Cîntărilor* în greacă.

În prima parte, *Miriam sau iubirea trupului*, se revine la nivel stilistic, la paralelismele ideatice, redate adesea prin structuri repetitive („Prietene Manahat, ce zici?/ E frumoasă Miriam,/ Căci în papirus scrie,/ Că toate curtezanele sînt sînt frumoase?...), care construiesc o alegorie purificată de încărcătura biblică de tip baroc, aceasta fiind amprenta specifică poemelor lui Leontescu**,** iar *Iubirea* este descrisă astfel - „De ce iubirea lunecă printre sufletele noastre,/ Cum lunecă peştele printre degete,/ Cînd vrea să-l prind din apele Iordanului?". Deşi există o desfăşurare epică subiacentă, ea răspunde doar necesităţii de a potenţa intensitatea sentimentelor surprinse, palierele liric – epic – dramatic rămînînd în final într-un echilibru aproape sigur. Între „personajele" cu nume exotice: Seled, Miriam, Gomera, Manahat, Elihoref, Ben-Abinadab ş. a. se insinuează şi unul *in absentia*, însăşi iubirea, nenumită, de fapt necunoscută („De ce iubirea lunecă pe lîngă sufletele noastre,/ Cum lunecă peştele printre degete ?"). De altminteri, *pescarul* este o altă efigie pentru *creator*, în genere, nuanţele simbolice accentuînd, ca în textele veterotestamentare, relaţiile dintre imanent şi inefabilul transcendent, sau, în alţi termeni, dintre iubirea captativă şi iubirea oblativă. Coordonatele esenţiale ale cărţii sînt, aşadar, exaltarea senzuală şi delirul imaginativ, trecute prin gingăşia şi simplitatea sufletească a poetului-pescar.

Definiţia femeii Morgana ar fi următoarea - „O femeie - / Nu-i nici blîndă şi nici vicleană ca o pisică/ şi nici rea şi crudă ca o tigroaică;/ Dar are gheare de pisică şi ochi de tigru"; *Elihoref*: „Ei, tinere, acum nu mă mai întrebi/ Pentru ce-mi trebuie rouă de Galaàd?...".

În locul bucuriei din *Cîntarea cîntărilor* însă, predomină nuanţat sentimentele de melancolie, tristeţe şi nostalgie, ca în *Beţie*: „Melodia coardelor e tristă/ Şi o altă femeie joacă în locul Miriamei"; *Schimb de vorbe* - „Miriam, tu nu mă mai iubeşti,/ Căci ieri noapte un altul/ A strivit crinii din aşternutul tău!"; *Plecarea* - „Viaţa are zîmbetul sfinxului de la Gizeh/ Şi noi numai pe astăzi, / Dar numai pe astăzi, sîntem stăpîni!"/ Auzi, Seled?... Numai pe astăzi!... Iartă-mă şi uită-mă!..."; *Lacrimile*: „Unde te-ai dus şi pentru cine te-ai dus?..."; *Singur* - „Amintirile îmi răscolesc carnea/ Şi sîngele meu de amant o cheamă/ Cu glas de pasăre desperecheată..."; *Uitare* - „Am douăzeci şi patru de primăveri/ Şi la vîrsta mea – spune un papirus -/ Rănile dragostei se vindecă lesne...".

Din celălalt poem, *Gomera sau Iubirea sufletului*, cam melodramatic, reţinem versuri din poemul *Fericirea*: „Pentru întîia dată astăzi,/ Ochii ei/ Se vor apleca peste papirusul/ Peste care s-au aplecat şi ochii mei...// Poate fi altă fericire?...". Rămîne astfel obsesia iubirii neîmplinite, suspendată între *amor concupiscentiae* şi *amor benevolentiae*, regăsită şi în celelalte scrieri ale autorului.

BDD-A3953 © 2014 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:55:57 UTC)

La acest scriitor, irizările simple ale limbajului poetic se întrepătrund cu aspectele dionisiace ale unui erotism excesiv. Dincolo de un anume extremism de tipul celui din urmă, se întrezărește, pînă la final, paradigma dominantă a iubirii, comună cu cea din *Cîntarea Cîntărilor*.

Dacă nu am istorisit, concret, firul epic al acestui poem inițiatic, n-am făcut-o deoarece am urmărit o intenție anastatică asupra poemelor pescarului Seled, și, profitînd, într-o anumită măsură de alianța Hermes-Eros, care e la modă în ultimul timp, am dorit să aruncăm o nadă de semnificații cititorului care, cu siguranță, va fi subjugat de sacralitatea erosului de aici.

Bibliografie

[Alexandru Leontescu], „România liberă”, 1978, nr. 10.435

Cîrneci, Radu, „*Cîntarea cîntărilor”* (antologie cuprinzînd 16 variante în limba română, 1688-2008), cuvînt înainte Bartolomeu Anania, Editura Hasefer, București, 2009

Dascal, Mihai, *„Cîntecele pescarului Seled*”, „România literară”, 1972, nr. 20

Leontescu, Alexandru, *Cîntecele pescarului Seled*, pref. Șerban Cioculescu, Editura Cartea Românească, București, 1972

Leontescu, Alexandru, *Între Orient și Occident*, „Cuvântul”, 1934 , nr. 1559; nr. 1560; nr. 1562

Leontescu, Alexandru, *La porțile Răsăritului*, „Pagini basarabene”, 1936, nr. 1, 2, 3, 9

Lucian Predescu, *Enciclopedia „Cugetarea”*, Editura Cugetarea, București, 1940

Scarlat, Teodor, *„La porțile Răsăritului”*, „Românul”, 1936, nr. 156

Steinhardt, N., *Jurnalul fericirii*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1991

BDD-A3953 © 2014 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:55:57 UTC)